

Häringe under Wenner-Gren

Lennart Andersson berättar för Inga Offerberg, artikel från 2003

Lennart Andersson 2006

Lennart Andersson i Fredriksborg, född 1930, har i hela sitt liv bott nära Häringe Kapell fast i olika fastigheter. Själv brukar han säga, att han har beskrivit en cirkel runt kapellet. Han är alltså en äkta urinvånare, en av de mycket få som ännu finns kvar i trakten.

Mycket av vad Lennart berättat kretsar kring Häringe under den Wenner-Grenska epoken. Hans tidigaste minnen härrör från slutet av trettiotalet, då hans äldre bror Gunnar arbetade i trädgården.

Framför allt kommer han ihåg midsommarfesterna, som var både roliga och storslagna. Då det var dags för kalas, anlände Wenner-Gren till Stockholm på sin lustjakt Southern Cross. Besättningen, som var av olika nationaliteter, anlände till slottet i förhyrda bussar. Majstång restes och barn och vuxna lekte ringlekar. Gårdsfolket och besättningen bildade var sitt lag och tävlade mot varandra i dragkamp, säcklöpning och i att bära potatis. Festen ägde rum i trädgården och efter lekarna serverades där förfriskningar vid dukade långbord. På kvällen spelade en orkester i vagnslidret och det var dans hela natten.

På en sådan fest, då Lennart var i sju- åttaårsåldern, blev han våldsamt skrämmd av Marguerite Wenner-Gren. Hon kom emot den lilla pojken och ville ta tag i honom med sina blodröda naglar, men han skrek och trodde att häxan ville röva bort honom.

Lennart blev elektriker och hade tillsammans med en kompanjon firman Hedbergs elektriska. Han har utfört många elektriska installationer på slottet och kom på så sätt i kontakt med livet där efter kriget, då Wenner-Gren åter blivit accepterad i Sverige.

Han beskriver Wenner-Gren som mycket stilig, rakryggad, välklädd och korrekt. Hans hustru Marguerite tyckte om att klä sig i starka färger men gick i vardagslag omkring i något slags pyjamas och såg då inte så elegant ut, tyckte Lennart. Hon drack alltid cocktail före lunch och hade ett särskilt cocktailrum med ekpaneler på väggarna. Bakom panelerna stod drycker i kylskåp

Ett annat rum var det förnämliga biblioteket, som Wenner-Gren låtit inreda med hyllväggar av ädelträ och med handskurna lock för eluttag. Taket var smyckat med målningar. En dag då Lennart kom in stod stora stegar uppställda och personer i vita rockar låg på golvet och stirrade upp i taket. Då och då klängde de upp på stegarna och tog några penseldrag.

I biblioteket hängde också målningar med bibliska motiv, som Wenner-Gren tagit hem från Italien. Läskigt fula, enligt Lennart. Han har senare sett det målade taket ligga uppsågat i bitar och rummet har nu ett annat tak. I trappan hängde en stor gobeläng, som föreställde alla Häringes ägare från och med den mytiska Sote.

Direktör Wenner-Grens sovrum var mycket enkelt men hans hustru hade en bred, sidendraperad säng och runt omkring den stod sidentofflor. Garderoberna hade dörrar av spegelglas och i dem hängde sidentoiletter och negligéer.

Axel Wenner-Gren

Många välkända personer gästade Häringe, och en av dem var som bekant Greta Garbo, som hade sitt sovrum i ena gårdsflygeln. En gång trillade Lennart ned i Garbos säng, medan han höll på att koppla in en kristallkrona. Tyvärr låg inte Garbo i sängen. I flygeln fanns också, förutom personalens sovrum, en bowlingbana.

Också under denna andra period anordnades stora fester på slottet. Paret Wenner-Gren brukade komma hem till Sverige lagom till kräftpremiärerna, och till förberedelserna hörde att Lennart och hans firma skulle göra elektriska anläggningar för att belysa träden vid parterren. Till en kräftpremiär skulle det vara fyrverkeri, och Lennart var en av dem som hjälpte till med avfyrningen. Första året gick det inte så bra, men sedan tog Lennart med sina anställda hand om saken, och då gick det bättre. Alldeles speciellt stiltigt blev det då fyrverkeripjäser monterades på ställningar och vid avfyrningen skapade effekten av vattenfall.

Före fyrverkerierna hade herrskapet med gäster ätit kräftor i slottets källarsal och sedan gick de upp på altanen för att se på skådespelet och ta sig ett glass. Efteråt åt man supé. Samma mat serverades åt de anställda men på annan plats, och de blev också uppspassade.

Bland gästerna på kräftsquiverna minns Lennart Richard Burton, Elizabeth Taylor och Jussi Björling. Särskilt intryck gjorde Alfred Krupp von Bohlen und Halbach, därför att han hade en Karman Ghia. Senare köpte sig Lennart en likadan bil, dock i något annat skick.

Hushållet på slottet förestods av John Carlsson, kallad Hov-Kalle. Enligt Lennart gick han alltid omkring med en tub Karlssons klister, redo att klistra tillbaka flisor och annat som lossnat. Till de stora festerna kom extra personal ut från det Wenner-Grenska hemmet i Stockholm.

Det stora huset var svårstädad. Lennarts hustru Maj-Britt har varit med om att känka ut stora mattor på vädring och ta ned gardiner för borstning. Ett tungt arbete, säger hon.

När Stockholms stad förvärvat Häringe, bildades på initiativ av Sten Andersson ett slags kolchos eller gruppjordbruk på Häringe. Tre familjer flyttade in, men osämja uppstod snart och det hela lades ned. Nu arrenderas jordbruket av Fituna gård i Sorunda. Slottet med jordbruk köptes av bröderna Hartwig, som emellertid senare sålde till Securitas

bara för att efteråt köpa tillbaka. Slottet ägs nu av ett konsortium och har blivit konferensanläggning.

Smånotiser

Lennart gick i skola i Östnora. Läraren hette Stenvall och var sträng men Lennart gillade honom ändå i stort sett, i varje fall så här i retrospektiv. Det hände att han slog till med pekpinnen eller drog i håret.

En gång som Lennart minns är när han hade fått bakläxa på Rysslands floder. När han kom tillbaka morgonen därpå, sade han till kamraterna: Det där har han glömt. Då kände Lennart en hand på axeln och en röst hördes: Nej, du. Stenvall intresserade sig för ungdomarna. Efter skoltid körde han ungar i sin lilla bil till Skansen. Han såg också till att det blev bastu i skolan, och i den fick alla i trakten bada mot en ringa avgift. Ibland var det inspektion i skolan. Då kom prosten Froste och nämndeman Jacobsson i Gryt, som båda ingav stor respekt.

Agronom Beronius var förvaltare på Häringe, dit han kom från Berga lantbruksskola. Han hade först sin bostad i ena slottsflygeln, medan hovmästaren bodde i den andra. Efter det att gamla Eknäs brunnit ned och det nuvarande gula huset blivit byggt, flyttade Beronius dit. Lennart minns, att det hängde foton av Hitler och Göring på gårdskontoret.

Rune Sjöberg var skogsvaktare i många år på Häringe. Han gjorde också länge tjänst som kapellvärd i Häringe kapell, som nog då ännu hette Kyrkogårdsbackens kapell.

Vaktmästare i kapellet var under en följd av år Georg Fredén, son till Häringes förre trädgårdsmästare Theodor Freden. Tidigare hade Georg varit kördräng på Häringe, och det var han som plöjde upp gamla landsvägen från Kyrkogårdsbacken till Häringe Grindar.

Hildur Engström var en annan anställd på Häringe, "pojkflickan", som man såg i handelsboden med pojkklippt hår, solbränd och i blåställ. Hon arbetade i trädgården och bodde först i stora huset på Lillbacken och senare i Rytartorpet.

Ingemarsson från Skåne kom till Kyrkogårdsbacken för att sköta jordbruket åt grosshandlare Wikström, introducerade odling av foderbetor, något som senare togs upp på Häringe.

I mitten av fyrtioalet arbetade Lennart åt byggmästaren Gustaf Andersson i Apelbacken. På så sätt kom han till Gruwegården, dit han cyklade på den nu igenväxta gamla timmervägen utmed Träsksjön. Gårdens ägare, ingenjör Gruwe, hade satt igång med stora byggnadsarbeten. Lennart rörde kalkbruk åt murarna som kom från Dalarna och som bl.a. murade "kronskorstenar.

Denna artikel är tidigare publicerad
i Gillets medlemsblad
Glimtar (1/2003)

Härke Slott 2007